

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 05.11.2018 nr

Meie 09.11.2018 nr 16-5/181451/1804840

Laste käitumisprobleemide lahendamine lasteaias

Lugupeetud avaldaja

Koolides ja lasteaedades rakendatakse kaasava hariduse põhimõtet. See tähendab, et üldjuhul käib erivajadustega¹, sh käitumisraskustega laps teiste lastega ühes lasteaiarühmas või klassis. Erivajadusega lapse toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja.² Pedagoogid peavad hindama lapse käitumisprobleemide iseloomu ning tegema oma töös vajalikke kohandusi. Esmase lahendusena võib abi olla lasteaias igapäevategevustes ja töökorralduses muudatuste tegemisest. Vajalik võib olla lasteaias personali nõustamine ja koolitamine konkreetse erivajadusega lapsega toimetulemiseks. Samuti võib osutada vajalikuks võtta tööle abiõpetaja, kasvõi ajutiselt. Mõnikord võib olla põhjendatud rühmavahetus, mis tuleb lapsevanematega läbi rääkida.

Lasteaed peab tagama lastele ka vajalikud tugiteenused, nt psühholoogi abi, mille rakendamiseks peab looma võimalused lasteasutuse pidaja (linn või vald) ning mida korraldab lasteaias juht.³ Psühholoogi teenuse tagamine ei tähenda tingimata seda, et psühholoog peab igapäevaselt lasteaias kohal olema. Oluline on pakkuda psühholoogi abi siis, kui seda vaja läheb. Näiteks Tartu linn on korraldanud oma lasteaedades psühholoogilise nõustamise selliselt, et lasteaedade psühholoogid töötavad Tartu [Hariduse Tugiteenuste Keskuses](#) ja külastavad lasteaedu regulaarselt ning annavad nõu telefoni teel.

Kui lasteaed ei saa oma jõu ja nõuga probleemi lahendada, tuleb abi otsida väljastpoolt. Kõikides Eesti piirkondades tegutsevad [Rajaleidja keskused](#), mille psühholoogid ja teised spetsialistid nõustavad lapsevanemaid ja lasteaedu tasuta. Seda võimalust kasutatakse sageli. Rajaleidja esindaja [selgituste](#) järgi on keskused andnud 2018. aastal 1049 soovituslasteaialaste kohta. Rajaleidja nõustaja saab kutsuda ka lasteaeda rühmategevusi jälgima ja õpetajatele nõu andma.

¹ [Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava](#) (õppekava) § 8 lg 1 järgi on erivajadustega laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

² Õppekava § 8 lg 2.

³ [Koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 14 lg 2.

Rajaleidja keskuse juures tegutsev nõustamismeeskond võib anda soovitusi lapse erirühma⁴ paigutamiseks. Laps võetakse erirühma vastu lapsevanema kirjaliku avalduse ja nõustamismeeskonna otsuse alusel.

Lahenduseks võib olla ka lapsele tugiisikuteenuse pakkumine. Tugiisikuteenust peab küll taotlema lapsevanem, kuid pedagoogid ja tugispetsialistid saavad selle teenuse taotlemist lapsevanemale soovitada. Tugiisikuteenuse peab lapse abivajaduse korral tagama see vald või linn, kus pere rahvastikuregistri kohaselt elab.⁵

Lahenduste leidmisel võib takistuseks saada asjaolu, et probleemset käituvat lapse vanemad ei tunnista oma lapse probleeme ja abivajadust. Vanemate abistamiseks ja suunamiseks on lasteaia personalil järgmised võimalused:

- Selgitada vanematele lapse käitumisega seotud probleeme ja anda nõu, kui pedagoogide hinnangul peaks lapsega pöörduma psühholoogi, psühhiaatri või muu spetsialisti poole. Siinjuures on oluline delikaatne, lahke ja avatud suhtlus. Mõistagi on vanematel mõnikord keeruline tunnistada, et nende laps põhjustab kaaslastele kannatusi või muid probleeme. Oluline on teadvustada, et ka agressiivselt käituv laps vajab abi.
- Kui vanemad sellest hoolimata ei teadvusta probleeme ega võta midagi ette, tuleb lasteaial pöörduda linna või valla lastekaitsetöötaja poole ning teatada lapse abivajadusest.⁶ Lapse abivajadus võib seisneda muu hulgas selles, et pole täidetud tema arengulised vajadused, mille põhjuseks võib olla lapsevanemate tegevusetus.
- Lastekaitsetöötajal on õigus teha lapsevanemale ettekirjutusi⁷, näiteks kohustada vanemat pöörduma lapsega spetsialisti poole või järgima lasteaia või Rajaleidja keskuse antud soovitusi.
- Kui vanemad eiravad ka lastekaitsetöötaja ettekirjutusi ning kahjustavad sellega oma lapse heaolu ja arengut, on lastekaitsetöötajal õigus pöörduda kohtusse, mis on mõistagi äärmuslik abinõu.⁸ Kohtul on õigus lapse heaolu, sh arengu ohustamise korral võtta tarvitusele lapse kaitseks vajalikud abinõud. Kohus võib teha vanema asemel lapse kohta otsuseid, anda hoiatusi ja teha ettekirjutusi, kehtestada keelde või kohustada vanemaid järgima kohtu määratud asutuse juhiseid lapse hooldamise kohta.

Konfliktide lahendamisel on oluline pedagoogide ja lapsevanemate koostöö. Lasteasutuse pedagoogid peavad tegema lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.⁹

⁴ KELS § 6 lg 5 järgi võib valla- või linnavalitsus lasteasutuse direktori ettepanekul moodustada lasteasutuses vajaduse korral sobitusrühmi, kuhu kuuluvad erivajadustega lapsed koos teiste lastega, samuti erirühmi, kuhu kuuluvad erivajadustega lapsed. Tallinna Haridusameti andmetel on Tallinna lasteaedades 98 sobitus- ja erirühma, milles on kokku 1126 last (Tallinna lasteaedades on 21207 last). Sobitusrühmi, kus käivad erivajadustega lapsed koos teiste lastega, on 32 ja nendes on 73 erivajadusega last. Erirühmades on laste arv piiratud. Näiteks võib pervasiivsete arenguhäiretega (autismispektri häiretega) laste rühmas olla kõige rohkem neli last.

⁵ Sotsiaalhoolekande seaduse § 23.

⁶ KELS § 20 lg 3, lastekaitse seaduse § 27.

⁷ Lastekaitse seaduse § 40 lg 2.

⁸ Perekonnaseaduse § 134 lg 1.

⁹ Õppekava § 10 lg 1.

Täna Teid, et juhtisite tähelepanu olulisele teemale. Loodan, et selgitustest on abi Teile ja kõigile teistele lapsevanematele ning lasteaedadele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristi Paron

õiguskantsleri vanemnõunik osakonnajuhataja ülesannetes

õiguskantsleri volitusel